

Les explicacions degudes*

D'un temps ençà, els canvis adoptats en alguns municipis respecte del mode i estil de governar, fins i tot en allò que es refereix a l'administració de determinades partides del pressupost municipal, confirmen una evolució en el sistema de participació democràtica. Aquests canvis no haurien de resultar indiferents a tots aquells que d'una o altra manera realitzen tasques de govern ocupant càrrecs de representació o que tenen la intenció d'ocupar-los. A tots ells, sense cap excepció ni gens d'ironia, és precís de reconèixer la seva dedicació, sigui molta que poca, les decisions que hagin dut a terme, encertades o no, i, sobre tot, les seves intencions, que es confien sempre bones. Espero que cap d'ells s'ofengui per els exemples que es puguin utilitzar per tal d'il·lustrar els raonaments d'aquesta i successives col·laboracions. Atès que l'actual sistema de govern es remunta només 25 anys enrera, seria absurd de recórrer a les mesures adoptades per l'abadessa de **Vallbona de les Monges** o el **Comte Arnau de Palomar**, posem per cas, i ja que l'esperit és el d'inspirar canvis en el futur a partir del present, caldrà fer referència a actuacions recents que estiguin a la ment de tothom.

Malgrat tot, per explicar els canvis d'aquests sistemes de govern municipal cal acudir als orígens de la democràcia: Per no avorrir a ningú barrejant dades històriques esquitxades d'etimologia per tal de seguir el fil a mots i raonaments fins el grec clàssic, n'hi ha prou amb dir que fa uns 2.500 anys la paraula ciutadà era equivalent a la de polític. Els ciutadans –o els polítics- exercien el seu govern reunits a l'àgora (que abans de ser un bon programa del **Canal 33**, volia dir la plaça pública). Encara faltaven uns milers d'anys per inventar-se la fotografia, i enlloc de reunir-se per fer-se un enorme retrat de tots vestits amb les millors túniques, perdien el temps decidint si calia fer un estadi, arreglar un carrer, construir un teatre o incrementar els efectius que vetllaven per la seguretat dels propis ciutadans.

Així, la paradoxa és que la veritable evolució que suposen els canvis realitzats en pobles i ciutats del **segle XXI** constitueix en certa manera un retorn a l'essència democràtica. Pobles i ciutats que superen abastament la població de **Riudoms** (ara per ara) han començat a introduir en el seu govern instruments de participació democràtica que permeten decidir als ciutadans amb quotidiana normalitat sobre allò que més els convé.

Cal insistir que es tracta d'una evolució i no pas d'excepcions aïllades, com demostra el fet que cada cop són més els municipis que avancen en aquest sentit. Un avenç congruent, ja que és ben estrany pensar en un mateix i únic sistema d'eleccions cada quatre anys per participar tant en el govern municipal com en l'autonòmic o l'estatal, i, molt principalment, un progrés que evita caure en el parany de considerar el sistema actual com una cosa acabada i tancada, perfecte en si mateixa i gens susceptible de millorar.

Sigui degut a atrofies provocades per sistemes de govern anteriors o bé per poc temps de rodament de l'actual – probablement per ambdues causes, oblidem que la democràcia és dinàmica, evolutiva i profundament millorable, precisament per basar-se en la participació: **més participació és més democràcia**. Resulta si més no xocant que, tant i com tenim assumit el progrés en les innovacions científiques i tecnològiques costi d'admetre la potencialitat del sistema de governar-nos. Per dir-ho d'una altra manera, mentre ens comuniquem per internet i ens retratem per artefactes digitals, el sistema democràtic amb el qual ens governem funciona encara amb la màquina de vapor.

Deixant per una altra ocasió l'anàlisi dels casos concrets i dels diferents instruments que faciliten la intervenció dels ciutadans, cal aturar-se a considerar un requisit comú i indispensable en tots ells: la **transparència informativa en la gestió municipal**. Així es fa necessària una autèntica voluntat dels representants municipals de facilitar aquesta informació amb una actitud de permanent publicitat. És cert que l'activitat dels representants és mes o menys pública, que es segueixen les normes de publicitat previstes per les resolucions que així ho exigeixen, que tots els regidors tenen les seves hores d'atenció al ciutadà, que els plens són públics i que, fins i tot, l'**Ajuntament** té una bona pàgina a internet. Però malgrat tot, els propis representants saben que l'eficàcia informativa del que s'acaba d'esmentar és ben minsa. La prova es que quan s'ha pretès donar una veritable informació als veïns s'ha recorregut a campanyes determinades i específiques. Per entendre'ns: ningú no ha confiat que fos suficient un cartell al tauler d'anuncis de l'Ajuntament per informar de la recollida selectiva i els nous contenidors, sinó que s'ha fet una campanya necessària i adient. Ara només caldria estendre-ho a altres àmbits i fent servir múltiples instruments. Per exemple els mitjans locals, escrits i sentits (llàstima de televisió; desconec que se n'ha fet), utilitzant com a canals de comunicació les entitats en tant constitueixen nuclis d'agrupació ciutadana, etc... Tot plegat amb una ferma i decidida vocació de transparència.

Atès que els debats i decisions d'àmbit municipal no afecten delicats temes d'incidència internacional (per exemple no es discuteixen qüestions de seguretat nacional ni que puguin afectar a l'interès legal del diner o a l'amortització del deute extern), res no impedeix fer-ho de la manera més oberta possible. Es tracta del que es pretén fer, no d'informar del que s'ha fet i perquè. Si es duen els plens, les comissions de govern i les reunions de coordinació als ciutadans, els avantatges són innegables. Per tothom.

Mai plou a gust de tots i, de sempre, determinades decisions de govern han estat objecte de polèmica. Però si la queixa i el debat crític són posteriors a la decisió resulten ben estèrils. Per fer-la útil només cal traslladar la polèmica al lloc que li correspon: abans de la decisió. Així, posant els bous davant el carro, els gestors municipals podran copsar el grau d'acceptació de les seves intencions, evitant-se feina i disgustos a l'hora de rectificar o donar explicacions. Deixant de banda el temps i paper emprat en rèpliques i contrarrèpliques per motius laborals dels que aquesta publicació, entre d'altres, ve constituint escenari i que mereixerien una secció fixa, es poden trobar exemples més il·lustratius: Imaginem un greu conflicte entre **arbres i carreters**: si s'és prou clar, si es té una veritable voluntat política d'informar als ciutadans, reforçant els instruments oficials de publicitat, aleshores el debat públic permet estalviar agres polèmiques i disgustos als veïns, als representants locals i als presidents de **Diputació**. Això és vàlid sigui per la ubicació dels nous contenidors com per qualsevol altre pretesa millora que afecti el poble que, no ho oblidem pas, no és una maqueta de l'**ibertren** que canvia d'amo cada quatre anys (o no). **El poble som tots els que hi convivim.**

Resumint, i per un altre dia, es fa precís continuar analitzant els instruments que permeten alleujar la pesada càrrega que els soferts representants polítics carreguen a les seves espatlles mitjançant el correlatiu augment de responsabilitat, veu i vot dels representats.

Salvador Mestre Gispert

Riudoms i febrer de 2003

* Publicat a L'Om, Revista de Riudoms.